

for retshjælp på trin 2 og 3 (svarende til offentlig retshjælp ved advokater i dag), dog således at afrunding sker til nærmeste beløb, der er deleligt med 10 kr.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 og 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 327

Bestemmelsen angår de materielle betingelser for fri proces. Bestemmelsen opregner nogle sager, der har særlig stor betydning for ansøgeren, eller hvor der i kraft af en tidligere afgørelse klart er rimelig grund til at føre proces. Det foreslås, at der i disse sager som udgangspunkt uden videre skal gives fri proces til sager i første instans, når de økonomiske betingelser er opfyldt. Det samme gælder ankesager, hvor ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 1 angår sager i første instans. Henvisningen i indledningen til § 325 indebærer, at såvel de økonomiske betingelser som reglerne om retshjælpsforsikringsdækning finder anvendelse.

Nr. 1 omfatter sager om ægteskab og forældremyndighed samt sager om frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed. For sager om ægteskab og forældremyndighed er der tale om en vis lempelse i adgangen til fri proces. Dette gælder navnlig for så vidt angår sager om ægteskab, da praksis allerede er meget lempelig i de sager om forældremyndighed, der er omfattet af forslaget. For sager om frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed er der alene tale om, at de eksisterende regler om fri proces flyttes fra retsplejelovens §§ 139 og 147 e til kapitel 31, jf. også lovforslagets § 1, nr. 7.

Nr. 1 omfatter ikke fri proces til sagsøgeren i sager efter § 13 i lov om forældremyndighed og samvær, dvs. sager om ændring af en tidligere aftale eller afgørelse om, at forældremyndigheden tillægges en af forældrene alene, ændring af en tidligere afgørelse om, at forældremyndigheden ikke overføres fra moderen til faderen efter § 12 i lov om forældremyndighed og samvær, eller ændring af en tidligere afgørelse om forældremyndighed efter, at indehaveren eller indehaverne af forældremyndigheden er afgået ved døden, jf. § 14 i lov om forældremyndighed og samvær. Derimod er selve § 12-sagen (søgsmål om overførsel af forældremyndigheden fra moderen til en far, der aldrig har haft del i forældremyndigheden) eller § 14-sagen (søgsmål inden 8 uger til prøvelse af statsamtets afgørelse om forældremyndigheden efter dødsfald) omfattet af nr. 1 og dermed af den særligt lempelige adgang til fri proces. Endvidere er fri proces til sagsøgte i en § 13-sag omfattet af nr. 1.

I sager efter § 13 i lov om forældremyndighed og samvær vil sagsøgerens ansøgning om fri proces skulle behandles efter den foreslåede regel i retsplejelovens § 328, således at der ligesom i dag skal foretages en sædvanlig vurdering af ansøgerens udsigt til at få medhold i sagen.

I de sager, der er omfattet af *nr. 2 og 3*, har sagen allerede været undergivet en prøvelse, som gør, at en part har særlig god grund til at føre retssag, når modparten ikke frivilligt efterkommer den tidligere afgørelse.

Nr. 2 angår sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden. Hvis en erhvervsdrivende ikke frivilligt efterkommer et sådant påbud om tilbagebetaling til en forbruger, har forbrugeren adgang til fri proces. Forslaget er udtryk for, at den gældende regel i markedsføringslovens § 23 flyttes til retsplejelovens kapitel 31.

Nr. 3 angår sager, hvor en person helt eller delvis har fået medhold i en salærklage (jf. retsplejelovens § 146), i et huslejenævn eller beboerklagenævn, i et centralt statsligt klagenævn eller i et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender. Hvis modparten ikke frivilligt opfylder nævnets afgørelse (eller et forlig indgået for nævnet), eller hvis modparten har anlagt retssag med påstand om ændring af nævnets afgørelse (eller et forlig indgået for nævnet), har den person, der helt eller delvis har fået medhold i nævnet mv., adgang til fri proces.

Bestemmelsen viderefører de gældende regler i retsplejelovens § 335 a om fri proces ved salærklager og afgørelser fra Forbrugerklagenævnet eller et godkendt privat klage- eller ankenævn. Bestemmelsen omfatter samtidig – som noget nyt – også afgørelser fra dels andre centrale statslige klagenævne end Forbrugerklagenævnet (og Advokatnævnet ved salærklager), dels huslejenævn og beboerklagenævn.

Bestemmelsen omfatter ikke klagesager, som Institut for Menneskerettigheder behandler i medfør af lov om etnisk ligebehandling, da Instituttet efter sin karakter ikke er et »nævn«. Lov om etnisk ligebehandling indeholder imidlertid en særlig regel, som foreslås videreført, jf. lovforslagets § 11, om, at Institut for Menneskerettigheder kan henstille, at der meddeles fri proces. En sådan henstilling indebærer, at der normalt uden videre gives fri proces i medfør af den foreslåede § 328, jf. nærmere bemærkningerne hertil.

Stk. 2 angår appelsager. Henvisningen i indledningen til § 325 indebærer, at såvel de økonomiske betin-